תאריך עדכון: אפריל 2023

שם קורס: עיונים בתחום המשפחה

Annual seminar: Family Studies

מספר קורס:

שם המרצה: ד"ר ענת הרבסט-דבי

סמינר שנתי

שנת לימודים: תשפ"ד **סמסטר:** א+ב **היקף שעות:** 2 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט: http://lemida.biu.ac.il

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה:

מטרות הקורס

הבנת מושגי יסוד הרלוונטיים לסוציולוגיה של משפחות, בחינת השינויים שהתרחשו במוסד המשפחה לאורך העשורים האחרונים, והבנת משמעותם לאורך מעגל החיים. כמו כן, התבוננות על האינטרסים הכלכליים של בני המשפחה המושפעים מגורמים שונים בתרבות ובחברה, וממערכת התפקידים המגדרית, וניתוח השפעת תהליכי מדיניות משפחתית על מעמדם של בני המשפחה.

תוצרי למידה

במהלך הסמינר נכיר תיאוריות מרכזיות בתחום המשפחה ונעסוק בסוגיות של יחסי דפוסי עבודה של נשים וגברים להיבטים של חלוקת עבודה במשק הבית, דפוסי זוגיות, אידיאולוגיות מגדריות ומדיניות משפחתית, הן בהקשר הישראלי והן בהקשר ההשוואתי. הסמינר מבוסס על עבודת מחקר עצמאית של הסטודנטיות/ים. הסטודנטיות/ים ירכשו כלים של בניית מערך מחקר והבנת הדרכים לביצוע מחקר.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים

ברחבי העולם ובעיקר במדינות הנחשבות מפותחות כלכלית, המבנה המסורתי הן של התא המשפחתי והן של שוק העבודה עומד בפני אתגרים חדשים. אלה כרוכים בעלייה בשיעור השתתפותן של נשים בכלל ואימהות בפרט בשוק העבודה והעלייה בהשכלתן של נשים, שינויים דמוגרפיים וטכנולוגיים ושינויים במבנה שוק העבודה. הקורס יעסוק בניתוח החלטות כלכליות מגוונות המתרחשות במשפחה תוך בחינת בעיות אקטואליות בחיי המשפחה. התחומים השונים בהם נעסוק הם: נישואין וגירושין, קונפליקט ומיקוח בין חברי/ות המשפחה, עבודה בשכר ושלא בשכר, השקעה בביטחון כלכלי עתידי, גיל פרישה.

הקורס יתחלק לשישה אשכולות כדלקמן:

1) הבניית הסדרים משפחתיים וזוגיים, מגמות דמוגרפיות וכלכליות במאה ה-21
2) משא ומתן, קונפליקט ומיקוח בין חברי המשפחה
3) משברים כלכליים במשפחה, פירוק זוגיות, השלכות כלכליות של גירושין
4) רבדים של הגנה על משפחות מפני סיכונים כלכליים
5) זכויות כלכליות בגיל הפנסיה והחלטות על פרישה מפרספקטיבה מגדרית
6) אוריינות פיננסית בעידן הניאו-ליברלי

מהלך השיעורים:

השיעורים יהיו מלווים בהוראה באמצעות מצגות. הסטודנטיות/ים יצטרכו להציג בכיתה שני תרגילים אחד במהלך סמסטר א' והשני במהלך סמסטר ב' ולהגישם באתר הקורס לפי ההנחיות המצויות בו.

<u>1. הבניית הסדרים משפחתיים וזוגיים, מגמות דמוגרפיות וכלכליות במאה ה-21 (שיעורים 1-6)</u>

שיעור 1

באומן, ז' (2007). **אהבה נזילה: על השבריריות של הקשרים האנושיים**. ירושלים: מאגנס. פרק 1, עמ' 9-46.

שיעור 2

אילוז, א. (2002). האוטופיה הרומנטית: בין אהבה לצרכנות. אוניברסיטת חיפה/זמורה ביתן. פרק 7: עמ' 197-231.

שיעור 3

Mandel, H. & Birgier. D. P. (2016). The gender revolution in Israel: Progress and stagnation. In N. Khattab, S. Miaari & H. Stier. *Socioeconomic Inequality in Israel: A Theoretical and Empirical Analysis* (pp. 153-184). New York: Palgrave Macmillan Press.

שיעור 4

Van Houdt, K., Kalmijn, M., & Ivanova, K. (2020). Stepparental support to adult children: The diverging roles of stepmothers and stepfathers. Journal of Marriage and Family, 82(2), 639-656.

שיעור 5

Coulter, R. and Hu, Y. (2017). Living Apart Together and Cohabitation Intentions in Great Britain. *Journal of Family Issues,* 38(12), 1701-1729.

שיעור 6

Raley, R. K., & Sweeney, M. M. (2020). Divorce, repartnering, and stepfamilies: A decade in review. Journal of Marriage and Family, 82(1), 81-99.

2. משא ומתן, קונפליקט ומיקוח בין חברי המשפחה (שיעורים 7-9):

שיעור 7

טריגר, צ' (2014). כסף, חוזים ומגדר. **משפט ועסקים**. י"ח. 135-175.

שיעור 8

Vogler, C. Lyonette, C. & Wiggins R.D. (2008). Money, power and spending decisions in intimate relationships. *Sociological Review*, 56(1), 117-143.

שיעור 9

Pepin, J. R. (2019). Beliefs about money in families: Balancing unity, autonomy, and gender equality. Journal of Marriage and Family, 81(2), 361-379.

3. משברים כלכליים במשפחה, פירוק זוגרות, השלכות של גירושין (שיעורים 10-13):

שיעור 10

McLanahan, S., & Jacobsen, W. (2015). Diverging destinies revisited. In P. R. Amato, A. Booth, S. M. McHale & J. Van Hook (Eds.), *Families in an era of increasing inequality: Diverging destinies* (pp. 3-24). New York: Springer.

שיעור 11

Manting, D., & Bouman. A. M. (2006). Short- and Long-Term Economic Consequences of the Dissolution of Marital and Consensual Unions. The Example of the Netherlands. *European Sociological Review,* 22(4), 413-429.

שיעור 12

Jansen, M., Mortelmans, D., & Snoeckx, L. (2009). Repartnering and (Re)employment: Strategies to Cope With the Economic Consequences of Partnership Dissolution. *Journal of Marriage and Family*, 71, 1271-93.

שיעור 13

Härkönen, J., Bernardi, F. & Boertien, D. (2017). Family Dynamics and Child Outcomes: An Overview of Research and Open Questions. *European Journal of Population*, *33*(2), 163–184.

4. רבדים של הגנה על משפחות מפני סיכונים כלכליים (שיעורים 14-15):

שיעור 14

Andreß, H. J., Borgloh, B., Bröckel, M., Giesselmann, M., & Hummelsheim, D. (2006). The Economic Consequences of Partnership Dissolution—A Comparative Analysis of Panel Studies from Belgium, Germany, Great Britain, Italy, and Sweden. *European Sociological Review*, 22(5), 533–60.

שיעור 15

Perrig-Chiello, P., Spahni, S., Höpflinger, F., & Carr, D. (2015). Cohort and gender differences in psychosocial adjustment to later-life widowhood. Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences, 71(4), 765–774.

5. זכויות כלכליות בגיל הפנסיה והחלטות על פרישה מפרספקטיבה מגדרית (שיעור 16-21):

שיעור 16

רצון, מ. (2010). יזמי מדיניות, הבניות פוליטיות וחלון הזדמנויות: הפוליטיקה של הרפורמה השנייה במערכת הפנסיה בישראל. *סוציולוגיה ישראלית, יא (2),* עמ' 463-484.

שיעור 17

Kreyenfeld, M., Schmauk, S., & Mika, T. (2022). The gender pension gap in Germany: is divorce a gender-equaliser?. Ageing & Society, 1-21.

שיעור 18

Canales, A., Salinas, V., & Biehl, A. (2021). Gender Differences in Retirement Behavior: How Family, Work, and Pension Regime Explain Retirement in Chile. Work, Aging and Retirement, 7(2), 107-128.

שיעור 19

Whitaker, E. A., & Bokemeier, J. L. (2018). Spousal, family and gender effects on expected retirement age for married pre-retirees. Journal of Family and Economic Issues, 39(3), 371-385.

שיעור 20

Peeters, H., & Wouter, D. T. (2015). Lifecourses, pensions and poverty among elderly women in Belgium: Interactions between family history, work history and pension regulations. *Ageing and Society, 35*(6), 1171-1199.

שיעור 21

Bonnet, C., & Hourriez, J. (2012). Gender equality in pensions: What role for rights accrued as a spouse or a parent? *Population, 67*(1), 123-146.

6. אוריינות פיננסית בעידן הניאו-ליברלי (שיעור 22-25):

שיעור 22

Taft, M. K., Hosein, Z. Z., Mehrizi, S. M. T., & Roshan, A. (2013). The relation between financial literacy, financial wellbeing and financial concerns. *International Journal of Business and Management, 8*(11), 63-75.

שיעור 23

Lusardi, A. & Mitchell, O. S. (2014). *The economic importance of financial literacy: Theory and evidence*. No. w18952. National Bureau of Economic Research.

שיעור 24

Tuominen, M. C., & Thompson, E. L. (2015). "There was no money left to save": Financial literacy and the lives of low-income people. *Journal of Progressive Human Services*, *26*(2), 148-165.

שיעור 25

Van Rooij, M. C., Lusardi, A., & Alessie, R. J. (2012). Financial literacy, retirement planning and household wealth. *The Economic Journal, 122*(560), 449-478.

מאמרי רשות:

ליטווין, ה' (2008). העברות בין-דוריות פרטיות בקרב בני 50 ומעלה: חילופי זמן, כסף ומגורים משותפים. **ביטחון סוציאלי**. 76, 247-268.

Bernardi, F. & Boertien, D. (2017). Explaining Conflicting Results in Research on the Heterogeneous Effects of Parental Separation on Children's Educational Attainment According to Social Background. *European Journal of Population*. 33: 243–266.

Brady, D. & Burroway, R. (2012). Targeting, Universalism, and Single-Mother Poverty: A Multilevel Analysis Across 18 Affluent Democracies. *Demography*. 49(2):719–746.

Burgoyne, C.B., Clarke, V., Reibstein, J. & Edmunds, A.M. (2006). All my worldly goods I share with you? Managing money at the transition to heterosexual marriage. Sociological Review, 54, 619-637.

Burgoyne, C.B., Reibstein, J., Edmunds, A.M. & Dolman, V. (2007). Money management systems in early marriage: factors influencing change and stability. *Journal of Economic Psychology*, 28, 214-228.

Deutsch, F, M, Roksa, J., & Meeske, C. (2003). How gender counts when couples count their money. *Sex Roles*, 48, 291-304.

Fultz E., Markus R., Silke S. (2003). The gender dimensions of social security reform in Central and Eastern Europe: Case studies of the Czech Republic, Hungary and Poland. Budapest: International Labour Office.

Gerson, K. (2002). Moral dilemmas, moral strategies and the transformation of gender. *Gender and Society*, 16(1), 8-28.

Hansen, H.T. (2005). Unemployment and marital dissolution: A panel data study of Norway. *European Sociological Review*, 21, 135-148.

Hobson, B. (1990). No exit, no voice: Women's economic dependency and the welfare state. *Acta Sociologica*, 33(3), 235-250.

Holzmann. R' Palmer. E', Robalino. D' (eds.). (2012). *Nonfinancial Defined Contribution Pension Schemes in a Changing Pension World*. Washington: The World Bank.

Ivoševic V'. (2009). *Pension Reforms in Europe and Their Impact on Women*. Education International Belgium.

Jalovaara, M. (2013). Socioeconomic Resources and the Dissolution of Cohabitations and Marriages. *European Journal of Population*, 29:167–193.

Kurz, D. (1996). Separation, divorce and woman abuse. *Violence Against Women*, *2*, 63-81.
http://www.nber.org/papers/w12908

Kalmijn, M. (2011). The Influence of Men's Income and Employment on Marriage and Cohabitation: Testing Oppenheimer's Theory in Europe. *European Journal of Population*, 27, 269–293.

Kalmijn, M. (2005). The Effects of Divorce on Men's Employment and Social Security Histories. European Journal of Population 21, 347-66.

Kalmijn M., Loeve, A., & Manting, D., (2007). Income dynamics in couples and the dissolution of marriage and cohabitation, *Demography*, 44(1), 159–179.

Lundberg, S., & Robert A. Pollak. (2007). The American Family and Family Economics. NBER Working Paper No. 12908. NBER Program.

Moller, S. (2008). The state and structural vulnerability: Policy egalitarianism and .household income. *Research in Social Stratification and Mobility*, *26*, 323–340

Oostendorp, R. (2004). Globalization and the gender wage gap. *The World Bank Economic Review.*
http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/2004/05/19/000009486_20040519163334/Rendered/PDF/wps3256globalization.pdf

Renga, S., Dora M., Tisheva G. (2010). Direct and Indirect Gender Discrimination in Old-Age Pensions in 33 European Countries. European Network of Legal Experts in the Field of Gender Equality. European Commission, Directorate-General for Justice (PP. 44-49).

Smock, J. P., Manning, D. W., & Gupta, S. (1999). The Effect of Marriage and Divorce on Women's Economic Well-Being. *American Sociological Review*, 64(6), 794-812.

Standing, G. (2011). *The precariat*. London: Bloomsbury (pp-1-25).

Tamborini, C. R., Couch, K. A., & Reznik, G. L. (2015). Long-term impact of divorce on women's earnings across multiple divorce windows: A life course perspective. *Advances in Life Course Research.* http://dx.doi.org/10.1016/j.alcr.2015.06.001 j.alcr.2015.06.001

ג. דרישות קדם:

עמידה בתנאי סיום קורסי הליבה בתכנית (קורסי החובה של שנה א').

ד. חובות הקורס:

1. קריאת המאמרים.
2. הגשת שתי מטלות ביניים.
3. הגשת מטלה מסכמת – עבודה סמינריונית
4. בקורס זה יש חובת נוכחות בכל השיעורים, שתיבדק מדי שיעור. סטודנט/ית שתעדר/ייעדר מעל שתי הרצאות ללא סיבה מוצדקת לא תורשה/יורשה להגיש עבודה, ולקבל ציון בקורס.

תאריך אחרון להגשת העבודה הסמינריונית:
עבודות שלא יוגשו עד לתאריך זה לא תתקבלנה!

למען הסר ספק, העבודה צריכה להיות פרי עבודת/ה המקורית של הכותב/ת. כל ציטוט חייב בהפניה אל המקור. כל רעיון שאיננו של התלמידה חייב בהפניה. ***אי עמידה בכללים אלו היא עבירה על כללי האוניברסיטה ועל חוקי הקניין הרוחני.***

ה. מרכיבי הציון הסופי:

1. שתי מטלות ביניים – משקל כל אחת מהמטלות הינה 10% מהציון הסופי. כל סטודנט/ית י/תציג את המחקר בפני הכיתה פעמיים במהלך שני הסמסטרים.
2. מטלה מסכמת - בסיום הקורס יש לכתוב עבודת סמינר בנושא הקורס – משקל המטלה 80% מהציון.

ו. ביבליוגרפיה:

כמפורט במהלך השיעורים במסגרת סעיף ב' לעיל.

ז. שם הקורס באנגלית:

Annual seminar: Family Studies